

LAWRENCE C. DODD, **Coalitions in Parliamentary Government**, Princeton University Press, Princeton 1976, 283 s.

Parlamentarismin teoreetikot ovat useita vuosikymmeniä väittäneet, että stabiilit hallitukset vaativat enemmistöpuoluejärjestelmän. Dodd hylkää teoksessaan *Coalitions in Parliamentary Government* tämän aina A. Lawrence Lowellin päivistä saakka yleisesti hyväksytyyn käsityksen ja esittää oman peliteoriaan perustuvan tulkintansa. Dodd pitää teoksensa pää-tarkoituksena hallitusten iän vaihtelujen selittämistä sekä niiden parlamentaaristen olosuhteitten täsmentämistä, jotka ovat olennaisia stabiilien hallitusten olemassaololle.

Doddin mukaan hallituksen ikä riippuu hallituksen muodostaneen puolueen (tai puolueiden) »koalitiostatuksesta» (the coalitional status). Koalitiostatukseen vaikuttavat puoluejärjestelmän fragmentaatio, stabiliteetti ja polarisaatio. Koalitiostatukseltaan minimaaliset enemmistöhallitukset ovat Doddin mukaan pitkäikäisiä ja stabiileja; poikkeaminen minimaalisesta voittavasta koalitiosta merkitsee hallituksen toiminta-ajan lyhenemistä.

Dodd perustaa näkemyksensä siihen, että parlamentaarista hallitusta voidaan tarkastella pelinä. Kuitenkin hän välittömästi ilmoittaa, että peliteoriaa käytetään ainoastaan **analyttisenä** välineenä, joka auttaa selviytymään monipuoluejärjestelmän kaaoksesta. (... This study is based on the simple premise that

parliamentary government can be viewed as a game . . . . It is an analytical tool, a conceptual strategy that can help order the apparent chaos of multiparty politics). Doddin edellä mainittu peliteorian käyttö ja toisaalta suhde monipuoluejärjestelmään on varsin oireellinen. Monia peliteoriaa soveltavia politologeja on usein syytetty liiasta »matemaattisuudesta», jolloin on väitetty joko teorian ja empiiristen ilmiöiden välisen yhteyden olevan erittäin heikko tai teoreettisten tulosten johtavan triviaaleihin empiirisiin tuloksiin. Doddin tutkimusote on taas voittopuolisesti empiirinen, ja suhde peliteoriaan on ongelmallinen. Dodd perustaa strategiansa William H. Rikerin koalitioteoriaan, mutta sisällyttää lähestymistapaansa monia Rikerin teorialle vieraita aineksia. Nähdäkseni Doddin teos olisi ollut paljon ansiokkaampi, jos hän olisi ainoastaan empiirisesti selvittänyt hallitusten ikään ja stabiliteettiin vaikuttavia tekijöitä sotkematta analyysiään peliteoreettisilla käsitteillä. Merkillinen on myös amerikkalaisen tutkijan käsitys monipuoluejärjestelmästä. Hallituksen muodostamisen ja stabiliteetin teoriaa käsittelevä luku näet alkaa ihmettelyllä: *Nowhere is the mystery of politics more evident than in multiparty parliaments*. Toisaalta monipuoluejärjestelmän »mystiikka» tarjoaa tekijälle teoksen empiirisessä osassa tärkeän pakotien; sillä voidaan selittää teoriaan sopimattomat havainnot.

Teoksensa alkupuolella Dodd kehittää teoreettista mallia, jonka perusteella hän muodostaa empiiriset hypoteesinsa. Dodd päätyy kaavioon, jonka mukaan puoluejärjestelmän stabiliteetti, fragmentaatio sekä vastakohtaisuudet vaikuttavat informaation epävarmuuden ja puolueiden neuvotteluhaluuden kautta hallituksen koalitiostatukseen, joka puolestaan määrää hallituksen iän. Mallistaan Dodd johdattaa seuraavat hypoteesit: 1) Puoluejärjestelmissä, jotka ovat polarisoituneita, fragmentoituneita ja epästabiileja, puolueiden informaatioepävarmuus on suuri ja puolueiden neuvotteluhaluus alhainen. Tällaisissa parlamentaarisisissa järjestelmissä syntyy vähemmistöhallituksia, joiden ikä on lyhyt; 2) Puoluejärjestelmissä, jotka ovat depolarisoituneita, fragmentoituneita ja epästabiileja, informaatioepävarmuus on suuri ja puolueiden neuvottelu-

halukkuus korkea. Tällaisissa parlamentaarisisissa järjestelmissä syntyy ylisuuria enemmistöhallituksia, joiden ikä on lyhyt; 3) Puoluejärjestelmissä, jotka ovat polarisoituneita, ei-fragmentoituneita ja stabiileja, informaatioepävarmuus on pieni ja puolueiden neuvotteluhaluus alhainen. Tällaisissa parlamentaarisisissa järjestelmissä syntyy minimaalisia enemmistöhallituksia, jotka ovat stabiileja ja pitkäikäisiä; 4) Puoluejärjestelmissä, jotka ovat depolarisoituneita, ei-fragmentoituneita ja stabiileja, informaatioepävarmuus on pieni ja puolueiden neuvotteluhaluus korkea. Tällaisissa tapauksissa syntyy myös minimaalisia enemmistöhallituksia.

Doddin viitekehysten heikkoudet tulevat selvästi esille osassa II, jossa suoritetaan käytetyn mallin komponenttien operationalisointi. Dodd käyttää puoluejärjestelmän fragmentoitumisen mittaamiseksi logaritmisia Wildgenin indeksiä, joka reagoi herkemmin puolueiden lukumäärän kasvulle kuin tavanomainen Rae-Taylor -indeksi. Myös puoluejärjestelmän stabiliteetin ja vastakohtaisuuksien indeksit ovat onnistuneita. Sen sijaan kvantitatiivista mittaa neuvotteluhaluudelle ja informaation epävarmuudelle ei ole esitetty. Ehkä kirjoittaja on halunnut valita neuvotteluprosessin ja informaatioaspektin malliinsa lähinnä siitä syystä, että nämä käsitteet luonteisesti yhdistävät kvantitatiivisesti mitattavat muuttujat (fragmentaatio, stabiliteetti, vastakohtaisuus) myös helposti mitattavaan koalitiostatukseen. Näin viitekehys näyttää ongelmattomalta ja toisaalta mahdollisimman yleiseltä; saadaanhan näin esim. usein koalitioteoreettisista tarkasteluista unohdetut hallitusneuvottelut myös sisällytetyiksi viitekehukseen. Toisaalta voidaan kuitenkin väittää, että Doddin kaavion sekoitus kvantitatiivisista ja kvantitatiivisista muuttujista tekee uskotavien päätelmien tekemisen teoksen empiirisestä osasta lähes mahdottomaksi.

Teoksensa III osassa Dodd soveltaa viitekehystään todella laajaan aineistoon. Tutkittaviksi maiksi hän on valinnut seuraavat: Australia, Itävalta, Belgia, Kanada, Tanska, Suomi, Ranska, Länsi-Saksa, Iso-Britannia, Islanti, Irlanti, Italia, Luxemburg, Hollanti, Uusi-Seelanti, Norja ja Ruotsi. Tutkimusperiodi on 1918—1974 sotavuotena lukuun ottamatta.

Merkillepantavaa Doddin analyysissä on, että hän teoksensa empiirisessä osassa tutkii suoraan puoluejärjestelmän fragmentaation, stabiilisuuden ja vastakohtaisuuden vaikutuksia hallituksen koalitiostatukseen tehden näin itsenkin esittämänsä mallin neuvotteluhaluuden ja informaation epävarmuuden käsitteet tarpeettomiksi. Analyysinsä lopputuloksena Dodd saa odotetusti hypoteesilleen tukea: puoluejärjestelmän fragmentaatio, epästabiiliteetti sekä vastakohtaisuudet vaikuttavat hallitusten koon poikkeamiseen minimaalisesta voittavasta koalitiosta. Miksi näin on, siihen lukija saa etsiä turhaan vastausta. Seuraavassa vaiheessa Dodd osoittaa, että koalitiostatus liittyy kiinteästi hallituksen toimikauden keston. Pysyvimmiä hallituskoalitioiksi Dodd saa minimaaliset enemmistöhallitukset sekä enemmistöpuoluejärjestelmissä että monipuoluejärjestelmissä. Pitkäikäisille hallituksille on Doddin hypoteesien mukaan edelleen ominaista, että ne syntyvät stabiileissa, depolarisoituneissa tai stabiileissa, polarisoituneissa järjestelmissä. Suuria eroja sotia edeltävien ja sotien jälkeen muodostuneiden hallituskoalitioiden välillä ei havaittu.

Teoksensa osassa IV Dodd keskustelee koalitioteorian sovellutusongelmista erityisesti hallituskoalitioiden tutkimuksessa. On hämmästyttävää, että vasta teoksen loppusivuilla aletaan paremmin alkuun sopiva keskustelu esim. siitä, mitä on pidettävä relevanttina aktorina sovellettaessa peliteoriaa hallituskoalitioiden analyysiin. Samoin vasta teoksen lopussa Dodd pohtii sitä, oliko kenties hänen muuttujavalintansa puutteellinen tai tulivatko kaikki taustatekijät muuttujien valinnan jälkeen kontrolloiduksi. Nämä pohdinnat ovat sinänsä tarpeellisia, mutta ainakaan tämän kirjoittaja ei ole voinut välttää ajatukselta, että loppuhuomiot on liitetty ikään kuin lievennyksiksi liian hyvin alussa esitettyjä hypoteeseja noudattavista empiirisistä tuloksista.

Hallituskoalitioiden analyysi on tällä hetkellä eräs politiikan tutkimuksen suosituimmista kohteista. Tieteiden historian tarkastelu osoittaa kuitenkin, että »muotitutkimuksella» on aina omat lieveilmiönsä. Halutaan sensaatiomaisia tuloksia nopeasti ja epämääräisin

keinoin. Doddin teos on mielestäni varoittava esimerkki tämäntyyppisestä tutkimuksesta.

Markku Laakso